

BRASSÓI UJLAP

Szerkesztőség: Kolostor-u. 23. sz. — Telefon 110.
Kiadóhivatal Hentschel H., Kapu-u. 72.
Telefon 356.
Fióküzlet Kolostor-u. 25.

Társadalmi naplap.
Felolós szerkesztő: Kőlcze Károly dr.
Szerkesztő: Buszek Béla.

Előfizetési árak:
1 óra házhoz hordva 60 fill.
Vidékre postán küldve 1 K.
Egyes szám ára 2 fillér.

A modernizmus és a nevelésügy.

Irta és a március 19.-iki szent Antal estélyen felolvasta Dr. Kőlcze Károly.

II.

Se nagy, pokoli chaoszban megszületik a francia forradalom, az emberiség valláserkölcsei történetének e koromfekete lapja. Orgiákat ül az érzékiség. Letépi az anya magasztos nymbusát, megingatják a tulajdon szentségét, leköpi a Megváltót és végleg megvetik az erkölcsstelenség melegágyát.

At akarják alakítani az egész világot. Világfelforgató eszméiknek talajt keresnek, melybe az iskolák utján iparkodnak elvetni az erkölcsstelenség magvait. S az u. n. felvilágosodottság nyomán megszületett szabad erkölcs kitűnő talajnak bizonyult.

A páratlan szellemben vezetett szerzetes iskolák mellett tömegesen állít magának hajlékosa szabad szellem. Mint a nap a föld mocsarát, úgy szívja magába az ifjuság az egyedül boldogító tudás bűzös kigőzölgéseit. Agya megtelik ákombákkal, de lelke, az kiázik. Szakít a tisztaság tradíciókkal és az új légkörben kitűnően érzi magát. Mig apáinkat a szemináriumok komor, de tiszta falai között a tudomány és valláserkölcsei nevelés jellemké edzette, addig az ifjak a modernizmus pocsolójában gerinctelen aszfaltbetyárokká válnak. A keresztény erkölcs sutbadobásával ifjak elsősorban hochstablerekké lesznek. Komoly munka helyett léhaság, vallás helyett istentagadás és nemes ambíció helyett ki nem érdemelt anyagi és társadalmi előnyök hajhászása lesz második enjök.

S hazánk eme figurái keményen tömörülnek. Érzik, hogy egészséges keresztény erkölcsök mellett csak úgy existálhatnak, ha összefognak és minden oly teret, melyen áljelszavak kurjongatásával ideig-óráig megállhatnak, — keményen megszállanak.

A modernizmus most a jelszavuk. „Haladnunk kell a korrall!” szokták mondani. A középkor sötéttségét el kell oszlatnia a mai modern szellemnek. A papok rabigáját le kell ráznunk, mert az ma már csak a bugyuta parasztnak való.

Pedig ezek a gerinctelen alakok nagyban tévednek, midőn azt hiszik, hogy kétféle erkölcsöt kell megkülömböztetnünk, u. m. modernet és nem modernet. Én például modernet divatosat csak jelentéktelen dolgokban ismerem. Nevezetesen modernnek ismerem a legujabb divatu cipőt, nadrágot, kalapot, női frizurát és talán a nagy nyilvánosság legujabb botránykövét: a szoknyanadrágot is, de a fehéret mindig csak fehérnek, a feketét mindig csak feketének s a becületet mindig csak becületnek tudom. S így vagyunk minden nemesebb tulajdonosságunkkal is. De hamár a modern szót a maga tulajdonképeni értelmében (időszerű) akarjuk használni, akkor tulajdonképen a valláserkölcsei is modern, mert az mindig egy és ugyanaz. Azon az idő vasfoga vagy a meghibbant agyu parasiták nem változtathatnak, mert ha a tolvajt ezelőtt 4000 évvel gazembernek nevezték, úgy annak ma se lehet más az érdemes neve. A jellemtelenség ma se jellem, a henyélés ma se munka s a számár ma se tudós.

Mi tehát a felvilágosultak modern erkölcsi felfogása? Semmi egyéb mint a legdurvább erkölcsstelenség!

Fura egy helyzet, de úgy van, hogy a modern erkölcs, azaz helyesebben: az erkölcsstelenség, ma már, ha nem is időszerű, de divatos s a mi fő, mindinkább tért hódít.

A gerinctelen figurák a modernizmus jelszava alatt legféltettebb kincseinkbe: gyermekeinkbe akarják becsempészni erkölcsstelen világnézetüket.

Erre persze az iskolát tartják a legalkalmasabbnak. Az iskolát, melyet szent helynek ismertünk, bűzhadt istállónak tekintik. A tanulókból, hazánk virágaiból penészvirágokat, — a tanítókból: második szülőinkből hóhérokat és a szülőkből erkölcsrablókat akarnak csinálni. Mert mi is egy modern tanuló, kinek lelke mérges eszmékkel van tele s a ki a valláserkölcsei csak hirből ha ismeri, — hacsak nem ártalmas dudva? Mi is a tanító, ha az ártatlan gyermeksziv ékességét: a tisztaságot és ennek szent forrását a vallást a gyermekből kiöli, hacsak nem hóhér? És minek is nevezhetnők azt a szülőt, ki szándékosan közreműködik azon, hogy az az ártatlan lélek, kiről Isten és emberek előtt felelnie kell, a hit és erkölcs áldásai nélkül nőjön fel, hacsak nem rabló?!

De mindhiába. Az álpróféták megfújták a harci riadót és a tömeg bekötött szemmel rohan a romlásba. Senki se akar hátramaradni. Mindenki szalad a divat után. Restellené, hogy őt bárki is visszamaradottnak nevezze. „Ha én nem vagyok modern, legyen legalább a gyermekem különb.”

Tilalom.

A „Társadalomtudományi Társaság” működéséről az „Egyenlőség” március 15-iki száma „Tilalom” címe alatt a következőket közli:

„Minden nagy, világmegváltó eszmének meg voltak a maga bajnokai és vértanúi. A mely eszmeirányzat arra van hivatva, hogy a jövőben, talán századokon, vagy akár évezredekben át domináljon, annak elsőben is

Kovács István

Ezipésmester

Brassó, Fekete-utca 18.

Elegáns és kifogástalan cipőket legujabb divat szerint fehérség mellett készítek. Javításokat elvállalok pontos kiszolgálás és szolia árak mellett.

óriási harcokon kell átesnie azokkal együtt, akik a gondolatot képviselik.

A népeknek és a kultúrának története nem egy példát szolgáltat erre. Mózesnek az élete a szenvedések láncolatából állt, pedig első volt, aki erkölcsi törvényeket adott az emberiségnek. Jézus Krisztus a keresztfán halt meg a szeretet tanáért, melyet hirdetett. S a cirkusz porondján ezren és ezren haltak meg fenevadak által széttépetten, akik a keresztény valláshoz csatlakoztak.

A mai korszellemnek is meg van a maga irányjelző gondolata: a szabadgondolkodás. Ez abban jegecesedik ki, hogy az erkölcsök nem vallási dogmák szerint alakulnak ki, hanem az igazi jót, nemest, szépet magáért a jőért, a nemesért, a szépért kell követni. Csak az igazi erkölcsi megősmérese vezethet az igazi erkölcs életre. S a tudományosan művelt, képzett elme nem azért fogja a jót követni, mert vallási dogmák parancsolják s a rosszat, a gonoszt nem azért fogja kerülni, mert dogmák tiltják, hanem mert tisztában van a jóval.

Azért kell általánossá tenni a tudományos gondolkodást, hogy a tömeg-elme is megősméredjék a jónak fogalmával és értékével. A szabadgondolkodásnak ez a célja és rendeltetése.

A dogmák hívei azonban ellenségei ennek az irányelvnek. Mindenesetre a dogmákat féltik, mert annyira még sem megyek, hogy föltételezném, hogy az erkölcsöket félténék. Igaz: minél világosabb valamely elme, minél tudományosabban képzett, annál kevesebb értéke van mindenféle dogmának. A világos elme nem a dogmára fog gondolni, hanem az erkölcs lényegére. A dogmatikusok pedig mindig legtűrelemesebbek voltak. Ezek idéztek elő spanyol inkvizíciókat, Szt.-Bertalan-éjeket, tömegmészárlásokat.

Ma a dogmatikusoknak nincs hatalmuk. Ma nincsenek Nerók, akik a szabadgondolkodókat a vadállatoknak dobnák oda prédául; ma nincsenek Torquemádák, akik a kinpadra huznák a szabadgondolkodó eretnekeket és nincs sanhedrin, amely keresztfeszítené az új irányelvek hirdetőit. Ha akadnának is, de nincs eszközük.

Azonban van pozíciójuk akár a társadalomban, akár a kormányzatban. Innen nyújtják ki polipkarjaikat, hogy megfojtsanak minden szabadgondolkodást, megvédelmezzék a szent dogmát és tegyék tönkre a haladást, mint ahogy annak idejében a kinpadon akarták kényszeríteni Galileit, hogy vonja vissza a tanait.

Miskolcon például az történt, hogy a Társadalomtudományi Társaság fiókja előadást rendezett, de az iskolaigazgató eltiltotta az ifjúságot az előadás látogatásától. Nem szabad az ifjúságot tudományosan felvilágosítani. Az ifjúságnak a dogmákra kell megesküdni.

Nos, azoknak is küzdeniök kell, akik az új irányelveket követik. S miután minden küzdelemnek meg vannak a legyőzöttjei is, a szabadgondolkodásnak is lehetnek áldozatai. De talán éppen ezekre van szükség. A szabadgondolkodásnak vértanui fogják nagyra tenni a szabadgondolkodást.

S Barkóczyék azt hiszik, hogy kertjük szépen virágzik. Vajjon rájönnek-e hamar,

hogy maguk alatt vágják a fát? Mert még sok ilyen igazgatói tilalom és a szabadgondolkodás általánosan dominálónak lesz. Csak üldözni kell az igazságot, hogy győzelemre jusson.

Nem tudjuk, hogy a most közölt főrmédvényben említett „Társadalomtudományi Társaság“ azonos-e a Brassóban is kurzust hirdető „Magyar Társadalomtudományi Egyesület“-tel, de ha igen, mit még fel se mérünk tételezni, úgy nyugodt lehet a kurzust rendező egyesület a felől, hogy minden erőnkől azon leszünk, hogy józan katolikusainkat a kurzuson való részvételtől távolítsuk. Minden esetre elvárjuk a rendezőség megnyugtató felvilágosítását.

HELMBOLD örökösei TUZA R. utóda

aranyműves. — Brassó.

Jó összeköttetésem s kevés regiem oépesítettek azon kellemes helyzetbe, hogy arany és ezüst nemümet bámulatos olcsó árban jó tállás mellett adhatom el.

Egy vétel elegendő, hogy állandó vevőm legyen.

Javításokat műhelyemben olcsón és pontosan végzek.

Mély tisztelettel
Helmbold örököse
TUZA R. utóda.

Hirek.

Brassó 1911. március 22.

Csütörtökön a keresztuti ájtatoság az apácázárda kápolnában a szt. Gyakorlat miatt elmarad, ép úgy pénteken a plebánia templomban is, helyette gyóntatás lesz.

Szt. gyakorlat csütörtöki sorrendje. Reggel fél 10 ó. szt. mise, 10 ó. szt. beszéd. Délután 4 ó. szt. beszéd, litánia áldással.

Március 25-én, Gy. ó. B. Asszony napján, az egyházi éneknek a délelőtti 10 ó. misén a következőket adja elő: Pallesztrina Introitusát és Veith ünnepi szt. miséjét. Liszt: Ave Máriát, és Zangel: „Tantum ergó“ját.

Városi közgyűlés. Brassó város képviselőtestülete márc. 29. és esetleg 30-án d. u. 3. ó. közgyűlést tart.

A Br. Székely Társaság f. hó 23-án csütörtökön fél 8 ó. a polg. körben rendes havi gyűlést tart.

Két cirkusz. A Horváth és Sutzbart cirkusz bejelentette már Brassóba való eljövételét.

Miniszteri jóváhagyás. A m. kir. honvédelmi miniszter Brassó vármegye 1911 évi ujonozási tervét jóvá hagyta.

Hirtelen halál. Wagner Adolf, a vasut-telepi állami elemi iskola tanítóját ma reggel 9 órakor, órákői szünperc alatt, szívszélhűdés érte s rögtön meg is halt.

Eltiltott gyógyszer. A földmivélsügyi miniszter körrendeletében a Majer Ignác nyugalmazott főállatorvos által Antikol néven készített s forgalomba hozott gyógyszernek alkalmazását eltiltotta és a készen levő gyógyszerek elkobzását rendelte el.

Brassó város tanácsa Bernhardt Emil ügyvédjelöltnek a brassói rendőri bűnügyhöz ügyészhelyettesé való kineveztetését kérelmezi a belügyminisztertől.

Az ismeretterjesztő előadások sorában e héten csütörtök d. u. fél 6 órakor a róm. kath. főgimnázium fizikai előadótermében Krbekné Liber Etelka, áll. polg. leányiskolai igazgatónő fog: „A cselédkérdés és cselédotthonok“ címen felolvasást tartani.

Kik kaptak segélyt a Plecker féle alapítványból? Brassó város tanácsa mult szombatn délután osztotta ki a Plecker féle alapítvány kamatjaiból befolyó segély összeget. Segélyt kaptak a következők: Schindler Ágost. Greger Vilmos, Sieft Károly, Tontsch Keresztély, Gunesch Károly. Knautz Péter, Bratu János, Bömches Henrik. Krauss Ede, Rehner József, Böhm Márton, Utlinger Ede, Schindler Ede, Sterns Károly, Illyés József, Stefani György, Derner György, Hindenburg Rudolf, Schmidt Gusztáv, John Frigyes, Paul Károly. Abban az esetben, ha a fent nevezettek közül valamelyik évközben elhalna, segélyt kapnak: 1. Walmer Frigyes. 2. Schadt Keresztély. 3. Fialla Móric.

Egy hivatali helységnek alkalmas 4 szobából álló két bejáratu udvari emeleti lakás kiadó Kórház-utca 45. (Uj ház).

Az asszony—az arab közmondásokban. Az arab embernek a nőről és a házasságról alkotott fogalmai a mi nézeteinktől merőben különböznek, de talán éppen ezért fölötte érdekes az arab ember érzésvilágának megismerése. Ime néhány közszájon forgó közmondás:

„Három dologban nem szabad bizni a szerencsében, az asszonyokban és lovakban.“

„Jobb egy öreg asszonyt elvenni, mint agglegénynek maradni.“

„Végy el egy tisztességes családból származó leányt és aludjál szalmazsákon.“

„Aki szép nőt akar, az válasszon georgiai; aki ravaszt akar, az vegyen el zsidó leányt; aki nyugalomra vágyik, az keresztény nyel kössön frigyét; büszkeség és fantázia jellemzi a török nőt, az arab nőt pedig nemes és előkelő gondolkodás.“

„A szép nő szerencse, a csunya szerencsétlenség.“

„Inkább egy rut feleség, aki békén hagy, mint egy gazellaszépségű, aki romlás okoz.“

APOLLÓ BIOSZKOP

Szerda és csütörtöki műsora.

Perditák — életkép, jelenetek az élet mélységéből.

(A Leány vásár II. része 1000 mtr. hosszú kép.) A leány kereskedelem ellen alakult nemzetközi liga kiadása.

Szerelem tudománya — humoros

Schweitz télen — látványos

Egy néger falu — látványos

Első cigaretta — humoros

Puritán Pál — humoros

Pénteken nincs előadás.

Szombat, vasárnap új műsor.

A közönség köréből.

Alábbi levelet kaptuk s miután a jogos felszólalásról meggyőződünk, leközzöljük és a rendőrség figyelmébe ajánljuk, kérve szíves intézkedésüket.

„Tekintetes Szerkesztőség.

Tisztelettel kérem soraimnak b. lapjában helyet adni.

Midőn tavaly a csatornázási munkálatokat az igazságügyi és a post-palota közötti parkban elvégezték, az ott állott „illemhelyet” mely a célnak nem felelt meg, nagy örömmükre eltávolították. Azt hittük, hogy ezáltal úgy a park, mint a közelfekvő házak levegője megszabadul a büzhődt szagtól. Azonban nagyon csalódtunk. Az állapotok most még rosszabbak. Azelőtt a zárt hely többé-kevésbé elvonta a rossz szagot, de most magát a parkot piszkítják be s a rossz szag annyira terjed, hogy szellőztetni sem lehet. Különösen tömegesen keresik fel e helyet pénteken. Ezen mindenképpen segíteni kell már a közegészségügy szempontjából is, vagy egy új, modern illemhely felépítésével, vagy addig is egy rendőrszem kirendelésével.

Szíves leközléséért köszönetet mondva maradok kiváló tisztelettel — a — i bolonyai lakós.”

SPORT.

A football játék szabályai.

3A most említett eseteken kívül a játékosoknak labdát kézzel érinteni egyáltalán nem szabad, ellenben a kapus úgy és akkor használhatja kezeit a mikor és a mint azt jónak látja.

Ezt a jogát elveszti, ha az ellenséges mezőnyre jut.

Ha a játékosok valamelyike a 11 m. vonalon belül szabályellenes dolgot követ el, az ellenfélnek jogában áll a maguk részére egy szabad-rugást követelni (free-kick) Az ilyen rugásnál a rugón kívül mindenképpen öt méternyire áll a labda mögött.

Az ellenséges (megtámadott) kapus természetesen a kapunál marad, neki nem

szabad a kapujától messzebb jöni mint 5 m. Megjegyezzük, hogy a szabadrugás a 11 méter vonal valamelyik pontjáról történik.

Az így szerzett kapubevétel számít.

Folytatjuk

ATLÉTIKA.

Délmagyarország cross county bajnoksága Az Aradi Testgyakorlók rendezésében 2000 néző előtt 11*200 km. távon lefolyt verseny eredménye: Csapat bajnokság 1 Aradi Teszgyak. 18 pont. 2 aradi A. C. 44 pont. Egyeni bajnok: 1 Kiss Gyula (A. T. K.) 35 p. 26*2 mp. Bukovinszky. I. (A. T. K.) mellszélességgel. 3. Nagy 5. (A. C.) Inditattak 20-án.

Tarcsi Pál elvállal mindennemű BUTORCSOMAGOLÁST.

Tudakozódni lehet Kapu-utca 72 sz.

ifj. PURI FERENCZ

kádarmester, Árvaház-utca 19. sz.

Waidenbacher Tamás utóda

ajánlikozik minden az ő szakmába vágó: úgy kemény mint lágy fából készült munkálatokra.

Javítások pontosan és olcsó árak mellett eszközölhetnek.

Ugyanitt egy tanonc is felvétetik.

Schreiber Ed.

vegyes élelmicikkek kereskedő

Brassó, Hirscher-u. 18 sz.

ajánl elsőrendű szalámit, sonkát szalonnát, legizlesebb felvágottat, tormás virslit és mindenféle sajtot, turót és vaját.

Naponta posta és vasúti szétküldések.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. hölgyközönség szíves tudomására, hozni hogy 2 évi távollétem után, mely időközben külföldön és utóbb Kolozsváron szakismereteimet gyarapítva újból visszatértem, és KÓRHÁZ-UTCA 66 sz. a az új szállodával szemben

női divattermemet

újból megnyitottam.

Szíves pártfogást kérve,

maradtam tisztelettel

Tancer János

női divatszabó.

Tanult varrolányok felvétetnek.

BARTHELMIE GYÖRGY

műszerész.

Brassó Weisz-Mihály-utca 23.

Telefon 380.

Képviselője a világhírű «Ideal» és «Erika» írógépeknek «Veritas» varrógépeknek, különleges kézművesgépeknek. Grammofonoknak, sokszorosító gépeknek stb.

Az elsőrendű hozzávalók: festékek, szallagok az összes gyártmányú írógépekhez, másolópapírok, mimeograf festékek. Törlőgummi, gramofon lemezek, tűk, varró és himző selymek stb. kaphatók.

Műhelye a finom műszerészeti munkáknak.

Raktáron az összes finom varrógépeknek s részeinek szépen kidolgozott modeljei.

Különleges javító műhelye úgy fizikai s elektrotechnikai gépeknek, mint az bármily gyártmányú írógépeknek, varrógépeknek, grammofonoknak és mechanikai műszereknek.

!!! Írógép tulajdonosok figyelmébe !!!

Abonálja írógépét festékszalagra és részre írógép gondozását bizza szakembere évi átalány mellett s ez által úgy időben mint pénzben nyer.

☐ Írógép iskola. ☐

KAPHATÓK jutányos árak
és feltételek
— mellett —**részletfizetésre is**

elsőrangu gyártmányu mindenfajta varrógépek, kerékpárok, fa és vasbutorok, képek, tükrök, inga- és zsebórák, aranynemű, szalon-garnitúrák, divánok, matracok, fali- és futó-szőnyegek, paplanok, mindenfajta vásznak, köntöskelmék, kész férfi- és fiuruhák, esetleg mérték után is készítek. Nagy választék nemzeti zászlókban.

SZÖLLÖSY ZS.

Brassó, Kapu-utca 69.

Ügynökök megfelelő fizetés mellett felvételnek.

„LOLA“

fésűk és fogkefék kaphatók gyógyszerárakban drogueriákban és minden jobb szaküzletekben.

„EVOE“haj-
csodaszer

bebizonyíthatólag

hatásos!

kopaszság, hajhullás, hámlás elleni szer „Evoe“ erősíti és felfrissíti a fejbőrt, erősíti és elősegíti a haj növekedését. Egy üveg ára, igen kiadós, 5 K. három üveg 12 K. „Evoe“ csoda-crém ránc, vimmerli, redő, bőrraika ellen. Nagy tégely 4 K. Evoe keleti szépitő-szappan 1 K. Az „Evoe“ társaság óráktára:

Balog J. Wien II/623 Práterstrasse 57.

Schmitz József

Műkelme festő és vegyszeti ruha-tisztító intézet.

Közép-utca 12. Fiókküzet: Kapu-utca 57.

Fest és tisztít mindennemű férfi, női, gyermek, egyenruhákat napernyőket, csipkéket, függönyöket, stb. a legolcsóbb árak mellett.

!!!Fehérnemű mosás és fényvasalás!!!

A múlt a múlté,
a jelen és a jövő a
!!! Smith-Bros irógépé !!!
Kérjen prospektust
FARAGÓ TESTVÉREK

Hirdetéseket felvesz a
Kiadóhivatal

Brassói Népbank Részvénytársaság

az új „Korona“ szállodával szemben

Kapu-utca 72 szám alatt.

Alapítotott: 1884.

[Távbeszélő sz. 195.

Elfogad: betéteket folyószámlára és betéti könyvre a legkedvezőbb kamatláb mellett.**Leszámol** és visszleszámítol váltókat és egyéb leszámítolásra alkalmas értékeket.**Jelzálog** kölcsönt ad földbirtokokra és házakra.**Jelzálog** által biztosított váltókölcsönt folyosít.**Előleget** ad értékpapírokra.**Mérsékelt** kamat és a legelőnyösebb visszafizetési módokat mellett.